

Tanulói kisokos szakképzési jogviszonyról

Mit jelent a duális képzés?

Szakmai oktatásban az ágazati alapoktatást és a sikeres ***ágazati alapvizsgát követő szakirányú oktatás*** megvalósulhat duális képzési formában, szakképzési munkaszerződés keretében. ***A szakmát tanuló munkaviszonyban áll a duális képzőhellyel mint munkáltatóval***, így munkabérre, egyéb juttatásra, szabadságra jogosult. A duális képzés ***a szakképző intézményben és a munkaerőpiaci szereplőnél párhuzamosan, egymást kiegészítve zajlik***. Ebben a képzési formában a szakmát tanuló a vállalatnál (duális képzőhelyen) gyakorlatot szerez, megismeri a vállalat által alkalmazott technológiákat és versenyképes tudással léphet a munkaerőpiacra.

Technikumban az első két tanévben (9-10. évfolyam), a szakképző iskolában az első tanévben (9. évfolyam), kizárólag szakmai vizsgára felkészítő szakmai oktatás esetén pedig fél év időtartamban ágazati alapoktatás folyik, amelyet az ***ágazati alapvizsga*** zár le. ***Ezután lehet megkezdeni a szakirányú oktatást (azaz a duális képzést) szakképző intézményben vagy szakképzési munkaszerződéssel duális képzőhelyen***. Tanulói jogviszonyban az ágazati alapvizsgát követően – a kizárólag szakmai vizsgára felkészítő szakmai oktatás kivételével – szeptember 1-jei hatállyal köthető legkorábban.

Mikor köthetnek szakképzési munkaszerződést?

A szakképzési munkaszerződés a szakirányú oktatásban részt vevő szakmát tanulóval a szakirányú oktatás teljes időtartamára köthető, vagy úgynevezett rövid ciklusú szakképzési munkaszerződés köthető évente legfeljebb két alkalommal, egyenként legalább 2 és legfeljebb 12 hét, de éves szinten összesen legfeljebb 12 hét határozott időtartamra. A szakirányú oktatást részben vagy teljes egészében a duális képzőhely is megszervezheti, ebben az esetben a szakmát tanuló közvetlenül a duális képzőhellyel köt szakképzési munkaszerződést. A szakképzési munkaszerződéssel a felek között munkaviszony jön létre. A szakmát tanuló egyidejűleg csak egy szakképzési munkaszerződéssel rendelkezhet.

Csak 18 éves korig köthetnek szakképzési munkaszerződést?

Nem, szakképzési munkaszerződés felnőttképzési jogviszonyban is köthető, korhatár nélkül.

Szakképzési munkaszerződést a Szakmajegyzék szerinti szakmát – tanulói jogviszonyban vagy felnőttképzési jogviszonyban – tanuló köthet a duális képzőhellyel, amely alapján közöttük munkaviszony jön létre. Tanulói jogviszony tanköteles kiskorúval, továbbá a nappali rendszerű szakmai oktatásban részt vevő tanulóval hozható létre annak a tanévnek az utolsó napjáig, amelyikben a tanuló a huszonötödik életévét betölti. Ezt követően a szakmát tanuló már csak felnőttképzési jogviszonyban vehet részt a szakmai oktatásban.

Hogyan alakul a munkaidőm tanulói jogviszonyban szakképzési munkaszerződéssel?

Teljes munkaidős szakképzési munkaszerződés esetén azokon a napokon, amikor a tanuló nem mentesül a munkavégzés alól, ***a napi munkaidő 18 éves kor alatt 7 óra, 18 éves kortól pedig napi 8 óra.***

- A heti/napi munkaidőt a szakképzési munkaszerződésben szükséges rögzíteni. 18 éves kor alatt az Szkt. értelmében a napi teljes munkaidő legfeljebb 7 óra lehet, így a heti munkaidő 35 óra teljes munkaidős szakképzési munkaszerződés esetén.
- 18 éves kor felett a teljes napi munkaidő 8 óra. (A felek megállapodhatnak rövidebb teljes napi munkaidőben is).

A szakképzési munkabér tanulói jogviszony esetében nem arányosítható a heti munkaidővel.

Mikor szűnik meg a szakképzési munkaszerződésem a törvény erejénél fogva?

Tanulói jogviszonyban a szakképzési munkaszerződés főszabály szerint az Szkt. 87. § (1) bekezdés b) pontja szerint annak a tanítási évnek a tanév szakképzésben alkalmazandó rendjéről szóló miniszteri rendeletben meghatározott utolsó tanítási napján szűnik meg, amelyben a tanuló a szakirányú oktatást közvetlenül követő első szakmai vizsgáját megkezdzi. Felnőttképzési jogviszonyban főszabály szerint a Szkt. 87. § (1) bekezdés a) pontja szerint ***a szakképzési munkaszerződés a felnőttképzési jogviszony megszűnése hónapjának utolsó napján szűnik meg. A felnőttképzési jogviszony megszűnik a képzés tényleges végén*** (legkésőbb azon a napon, amikor a képzésben részt vevők bizonyítványát és törzslapját

kiállítják). Amennyiben a felnőttképzési jogviszonyban szervezett szakmai oktatást tanéves keretben, a tanév rendjét figyelembe véve szervezték meg (klasszikus esti oktatás), és május elején állítják ki a képzésben részt vevők bizonyítványát és törzslapját, úgy esetükben a szakképzési munkaszerződés május 31-én szűnik meg, azonban az utolsó tanítási nappal megszűnik a felnőttképzési jogviszonyuk, ezt követően a munkáltató nem tud szocho-kedvezményt elszámolni.

Amennyiben a tanuló a szerződés törvényes lejárta előtt gyakorlati képzőhelyet vált úgy a képzőhellyel kötött szerződést meg kell szüntetnie és az új képzőhellyel új tanulói szerződést kell kötnie!

Hány nap szabadság jár nekem a szakképzési munkaszerződés alapján?

Az éves összes szabadság mértéke

- ***tanulói jogviszonyban évi 45 munkanap,***
- ***felnőttképzési jogviszonyban évi 30 munkanap.***

Az Mt. alapszabadságot és pótszabadságot határoz meg, az Szkt. szövegezése csak „szabadságot” tartalmaz. Mivel utóbbi törvény egységesen kezeli az alap- és pótszabadságot, ezért az Mt. pótszabadságait már nem lehet alkalmazni.

Az éves szabadságom naptári évre vagy tanévre értendő?

Naptári évre. A naptári év során kötött és megszűnt szakképzési munkaszerződés, valamint az ún. rövid ciklusú szakképzési munkaszerződés [Szkt. 83. § (2) bekezdés b) pont] esetén a teljes naptári évre járó szabadság időarányos része jár (a munkában töltött idő arányában [Mt. 115. § (1)]).

Mikor vehetem ki a nekem járó szabadságot?

A szabadságot a munkáltató adja ki, az általános munkaügyi szabályok szerint annak csak kis részével rendelkezik a munkavállaló. ***Szabadság kiadható: a duális képzési napokra*** (korlátozottan, hiszen ez hiányzás a szakirányú oktatásról), továbbá a tanév rendjében meghatározott (ősz, téli, tavaszi) ***iskolai szünetre***, valamint a szakképző intézmény által meghatározott ***nevelés nélküli munkanapokra, amennyiben nincs kötelező iskolai rendezvény.*** A tanítási szünetek rendjére csak a tanulói jogviszonyban kötött szakképzési

munkaszerződések esetén kell figyelemmel lenni. Tanulók esetén a szabadság kiadásánál figyelemmel kell lenni az őszi, téli, tavaszi és nyári szünet rendjére. ***A nyári szünetben legalább 20 munkanap szabadságot kell egybefüggően kiadni a tanuló számára,*** véleményének kikérését követően.

Ugyanakkor tanulói jogviszony esetén az Szkt. értelmében bár ***a szabadságot elsősorban a tanítási szünetekben kell kiadni,*** de a duális képzőhelynek lehetősége van az Szkt. 84. § (2) bekezdésében foglaltak betartásával tanítási szünetre is beosztani a tanulókat. A duális képzőhely a heti pihenőnapokon és a munkaszüneti napokon, valamint az őszi, a téli és a tavaszi szünet időtartama alatt a tanulót, illetve a képzésben részt vevő személyt szakirányú oktatásra csak a rendeltetése folytán e napon is működő szakirányú oktatási helyen veheti igénybe. Az igénybe vett idő helyett – lehetőleg a következő szakirányú oktatási napon – ugyanolyan mértékben kell szabadidőt biztosítani.

Mi történik ha megbetegszem a duális képzés alatt?

A munkáltató a szakmát tanuló számára ***a betegség miatti keresőképtelenség tartamára*** – a munkajogi és társadalombiztosítási szabályok értelmében – ***naptári évenként 15 munkanap betegszabadságot biztosít.*** ***A betegszabadság lejárátát követően jogosult táppénzre.*** Betegszabadság valamennyi munkanapra, táppénz valamennyi naptári napra jár, függetlenül attól, hogy az duális képzőhelyi vagy szakképző intézményi oktatási nap (esetleg szünet).

A tanuló mulasztását annál a szakirányú oktatást folytató szervezetnél igazolja, amelynél a szakirányú oktatását teljesíti. Szakképzési munkaszerződéssel a mulasztást a keresőképtelenségről jogszabályban meghatározottak szerint kiállított igazolással (táppénzes papírral) kell a duális képzőhely felé igazolni. A szakképzési munkaszerződéssel rendelkezők keresőképtelenségüket tehát minden esetben a háziorvos által kiállított, keresőképtelenségről szóló dokumentummal tudják igazolni (nem a közvetlenül a KRÉTA-ba feltöltött orvosi igazolással). Ez vonatkozik a szakképző intézményben oktatással töltendő napokon fennálló keresőképtelenség igazolására is.

Nem jár betegszabadság a társadalombiztosítási szabályok szerinti üzemi baleset és foglalkozási betegség miatti keresőképtelenség, valamint a veszélyeztetett várandósság miatti keresőképtelenség tartamára. Ebben az esetben a tanuló táppénzre jogosult.

Mennyit hiányozhatnak és milyen következményei lehetnek a hiánynak?

Tanuló esetén, ha az **összes mulasztás** a tanítási évben a **250 órát meghaladja**, vagy az **egy tantárgyat érintő** mulasztás **a 30%-ot meghaladja**, osztályozóvizsgát kell tennie. (Tantárgy: ami a tanuló év végi bizonyítványában külön osztályzattal szerepel.) Ha **20 óránál több az igazolatlan hiányzása**, az osztályozóvizsgát az oktatói testület megtagadhatja [Szkr. 164. §]. **Egybefüggő gyakorlatról legfeljebb 20% hiányzás** megengedett, ennél nagyobb mértékű hiányzás évfolyamismétlést eredményez [Szkr. 226. § (2) bekezdése]. Rövid ciklusú szakképzési munkaszerződés esetén pótlási lehetőséget a jogszabály nem említ, ugyanakkor – a rövid ciklusú szakképzési munkaszerződésre vonatkozó szabályok betartása mellett – nincs akadálya annak, hogy kritikus mértékű hiányzás (betegszabadság illetve táppénz) esetén a rövid ciklusú szakképzési munkaszerződést a felek meghosszabbítsák, vagy akár még ugyanazon nyáron kössenek másikat (természetesen csak a képzési programban rögzített óraszám illetve elsajátítandó tananyagelemek erejéig).

Folyamatos – azaz a képzés végéig megkötött – szakképzési munkaszerződés esetén nincs külön egybefüggő gyakorlat, de az egybefüggő gyakorlatra előírt óraszám ebben az esetben is irányadó, azaz minimum ennek 80%-át teljesíteni kell a következő évfolyamra lépéshez.

(Tanköteles, illetve kiskorú tanulóra vonatkozóan az Szkr. 163. §-a további szabályokat is tartalmaz a mulasztás következményeivel kapcsolatban.)

Képzésben részt vevő személy esetén, felnőttképzési jogviszonyban a hiányzás következményeit, a **megengedett hiányzást a felnőttképzési szerződésben** kell rögzíteni.

Mi történik azokon a napokon amikor nem vagyok a duális képzőhelyemen?

A szakképzési munkaszerződés akkor is hatályban van, amikor a szakmát tanuló nem a duális képzőhelyen dolgozik. **Mentesül** az Szkr. 252/B. §-a alapján a rendelkezésreállási és **munkavégzési kötelezettségének teljesítése alól**

- **iskolai oktatási napokon**, azaz a közismereti oktatási napokon és azon napokon, amikor a képzési program szerint a szakképző intézmény oktatja a szakirányú oktatáshoz kapcsolódó tananyagelemet;
- ha **tanulmányi versenyre** történő, a szakképző intézmény által szervezett felkészítésen vagy magán a versenyen vesz részt;
- **iskolai** (a szakképző intézmény által szervezett) **kötelező rendezvény** napján;

- a szakmát tanuló **vizsgálója napján**, és az azt közvetlenül **megelőző 3 munkanapon**;
- **érettségi vizsgatárgyanként** az érettségi vizsga napját is beleszámítva **4 munkanapra**;
- továbbá azokban az esetekben, amikor a szakmát tanuló az **általános munkajogi szabályok szerint** mentesül a munkavégzési kötelezettség alól.

A tanuló számára a szakmai vizsga előtt a szakmai vizsgára való felkészülés céljából – a tanuló kérésére – a szakképző intézmény legalább 5 munkanapos egybefüggő felkészítést szervez. Fontos, hogy ezek a mentességek **teljes munkanapokra** értendők. A mentesülés időtartamára a szakmát tanuló **távolléti díjra** jogosult, vagyis leegyszerűsítve ezen munkanapokra is jár fizetés.

Kapok szabadnapot ha előrehozott érettségi vizsgát teszek?

Az érettségi vizsgatárgyak esetén vizsgatárgyanként jár négy nap mentesülés a rendelkezésreállási és munkavégzési kötelezettség alól (nem vizsganaponként). Azaz a szóbeli és írásbeli vizsgákra összesen jár három vizsgatárgy esetén 12 munkanap mentesülés (ebbe beleértendők a vizsgák napjai és a felkészülés is). Ez megoldható úgy, hogy pl. 3 egymást követő írásbeli vizsga előtt 3 munkanap, majd az 1 szóbeli vizsganap előtt további 5 munkanap (de megosztható másképp is az írásbeli és a szóbeli vizsgák között).

Milyen juttatásokra vagyok jogosult a szakképzési munkaszerződés alapján?

Szakképzési munkabérre jogosult, amelyet tanulói jogviszonyban havi bruttó 100 és 168 ezer Ft között kell megállapítani, felnőttképzési jogviszonyban ennek az arányos része jár (a heti munkaidő arányában).

A szakképzési munkaszerződés alapján a szakmát tanulónak munkabér jár, ezen felül egyéb juttatások. A kifizetett munkabér havi mértékének minimumát és maximumát az Szkr. határozza meg, értéke a szakirányú oktatás központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott önköltségéhez (2024-ben is 1.200.000 Ft) viszonyítva, annak egyhavi összege, de legfeljebb 168%-a (ez 2024-ben is a 100 és 168 ezer Ft közötti összeget jelenti).

Felnőttképzési jogviszony esetén a képzésben részt vevő személynek a szakképzési munkaszerződés alapján járó munkabér és egyéb juttatások a szakképzési munkaszerződés alapján létrejövő munkaviszony időtartamával arányosan (azaz a részmunkaidő arányában) járnak. Az arányosítástól a felek megállapodásuk szerint eltérhetnek, de a szakképzési munkabér havi mértéke ekkor is legfeljebb 168 ezer Ft lehet.

A szakmát tanulót egyéb juttatásként megilletik a duális képzőhelyen a választott szakmához szükséges szakképzettséggel betöltött munkakörben foglalkoztatottak részére biztosított

juttatások (munkaruha, kedvezményes étkeztetés, útiköltség-térítés, egyéni védőfelszerelés, cafeteria).

Mennyiszabadságra vagyok jogosult a nyári időszakban a szakképzési munkaszerződés alapján?

A nyári szünetben legalább húsz munkanap szabadságot kell egybefüggően kiadni a tanuló számára, véleményének kikérését követően.

Az éves összes szabadság mértéke

- tanulói jogviszonyban évi 45 munkanap,
- felnőttképzési jogviszonyban évi 30 munkanap.

A munkáltatónak tanulói jogviszony esetén a szabadság kiadásánál figyelemmel kell lenni a tanév rendjében meghatározott őszi, téli, tavaszi és nyári szünet rendjére.

Mivel a szakmát tanuló munkavégzésre köteles a nyár folyamán is, ezért érdemes figyelemmel lenni arra is, hogy augusztus 31-ig (illetve december 31-ig) mennyi az időarányos szabadsága, amivel gazdálkodhat. Természetesen a szabadságot a munkáltató adja ki, de mindkét fél érdeke, hogy a szakmát tanuló megfelelő időpontban vegye ki azt. Például a tanulónak – teljes naptári évben fennálló szakképzési munkaszerződés esetén – tárgyév augusztus 31-ig időarányosan 30 munkanap szabadság áll a rendelkezésére. Ebből adja ki a munkáltató a tavaszi szünet napjait, illetve ebből kell kötelezően biztosítani nyáron a 20 nap egybefüggően kiadandó szabadságnapot a tanuló véleményének kikérésével megállapított időpontban. Ezeket figyelembe véve időarányosan még van kivehető szabadnap augusztus 31-ig – természetesen ez már csak abban az esetben, amennyiben ehhez a munkáltató hozzájárul, figyelembe véve a szakirányú oktatásra vonatkozóan a képzési programban erre az időszakra lefektetett oktatási célokat és elsajátítandó tananyagegységeket.

Nyáron csak az egybefüggő gyakorlat idejét kell ledolgoznom a szakképzési munkaszerződés hatálya alatt?

Nem. A szakképzési munkaszerződéssel, szakirányú oktatásban részt vevő szakmát tanuló – a szabadság kiadására vonatkozó rendelkezések figyelembevételével – folyamatos munkavégzésre köteles a nyár folyamán is, hiszen munkaviszonyban van.

A szakképzési munkaszerződés hatálya alatt nem különül el „egybefüggő gyakorlatnak” nevezett szakirányú oktatási rész. A jogszabály különbséget tesz a szakirányú oktatás szakképző intézményben, illetve szakképzési munkaszerződéssel, duális képzőhelyen történő megszervezése között. Előbbinél a tanítási évben teljesítendő oktatásra és a tanítási éven kívüli egybefüggő gyakorlatra, utóbbinál csak oktatásra és gyakorlatra osztja fel a szakirányú oktatást. Tehát a duális képzőhelyen megvalósuló szakirányú oktatás esetében a szakmát tanuló a szakképzési munkaszerződés hatálya alatt folyamatosan sajátítja el az ismereteket. Az adott szakma egybefüggő gyakorlatára vonatkozóan csak óraszám van megadva, kötelező tartalom nincs.

Kell dolgoznom a ballagás és a vizsgák napján?

A szakmát tanuló a különböző szakképző intézményi ***vizsgák napján vagy napjain és az azt közvetlenül megelőző 3 munkanapon, illetve érettségi vizsgatárgyanként az érettségi vizsga napját is beleszámítva 4 munkanapra mentesül a munkavégzés alól.***

A ballagás napján a szakmát tanuló szintén ***mentesül a munkavégzés alól***, mert ez a ***szakképző intézmény által szervezett olyan rendezvény, amelyen minden tanuló részvétele kötelező.***